

УДК 343.9

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.1.24>**О. І. Хороновський**кандидат юридичних наук,
здобувач відділу аспірантури і докторантури
Національної академії Служби безпеки України

СИСТЕМА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІЙ ОРГАНІЗОВАНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ НА ШКОДУ ЕКОНОМІЧНИМ ІНТЕРЕСАМ ДЕРЖАВИ

В статті пропонується побудова 5-рівневої системи національного законодавства у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави, яка складається з наступних рівнів: Конституція України, закони України, укази та розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативні акти міністерств і відомств. Зроблено висновок, що закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» не може бути визнаний таким, що відповідає сучасним політичним, економічним та правоохоронним потребам у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави. Зазначено, що цей закон «не встигає» за динамікою національних та світових суспільних процесів, динамікою реформування багатьох напрямів розвитку держави та суспільства в Україні, насамперед системи правоохоронних та судових органів, прийняття низки нормативно-правових актів, які регулюють діяльність державних органів, пов'язану з протидією організованій злочинності, корупції, легалізації (відмиванню) незаконних доходів тощо. Акцентовано увагу на законі України «Про протидію торгівлі людьми», який вперше на законодавчому рівні легалізує термін «транснаціональна організована злочинність», як окремий вид злочинності. Виділено основні напрямки удосконалення системи національного законодавства у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави, зокрема: чітка регламентація в нових законах повноважень спеціалізованих суб'єктів протидії без зайвого дублювання положень іншого законодавства; формування термінологічного апарату, концепції спеціально-кримінологічного та профілактичного впливу на злочинні суб'єкти; визначення засад державного та громадського контролю за діяльністю з протидії даному виду злочинності; обмеження зовнішньої нормотворчої діяльності суб'єктів протидії.

Ключові слова: законодавство, нормативно-правові акти, правоохоронні органи, суб'єкти протидії, державні органи влади, контроль за діяльністю.

Постановка проблеми. Запорукою ефективною протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави та іншим явищам, які її супроводжують та сприяють її розвитку, є наявність стабільного та системного законодавства, яке має відповідати сучасним соціально-політичним та соціально-економічним реаліям, а також міжнародним практикам. Побудова дієвих та ефективних заходів протидії даному виду злочинності потребує глибокого аналізу

норм чинного законодавства, їх ретельної оцінки та структурування. Чітке розуміння системи національного законодавства у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави дозволить визначити основні напрямки його удосконалення, та, як наслідок, значно покращити ефективність роботи правоохоронних органів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі в останні роки дослідженню питань нормативно-пра-

вових основ протидії транснаціональній організованій злочинності приділяли увагу такі науковці, як: М.Г. Вербенський, В.О. Глушков, В.В. Голіна, О.М. Джужа, О.Ф. Долженков, В.М. Дрьомін, Г.П. Жаровська, А.П. Закалюк, С.Ф. Здоровко, Н.А. Зелінська, О.В. Козаченко, В.П. Корж, І.В. Шадрової, Г.П. Пожидаєва, В.С. Полянська, І.В. Пшеничний, В.І. Сідоров, Є.Д. Скулиш, Є.Л. Стрельцов та інші. Незважаючи на наявні дослідження, в науковому доробку відсутні комплексні дослідження проблематики нормативно-правового регулювання протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави.

Метою статті є визначення та характеристика нормативно-правових актів, які входять в систему національного законодавства у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави, а також виділення можливих напрямків удосконалення даної системи.

Виклад основного матеріалу. Сам термін «законодавство» є фундаментальною категорією загальної теорії права. Незважаючи на те, що цей термін характеризується традиційністю та усталеністю його використання, однозначного тлумачення поняття «законодавство» на семантичному й загальнотеоретичному рівні в правовій науці й практиці, на жаль, не існує.

У цьому контексті особливе значення має рішення Конституційного Суду України у справі про тлумачення терміну «законодавство». У рішенні від 09.07.1998 № 12-рп/98 Конституційний Суд України зазначив, що термін «законодавство», який використовується у ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України, необхідно розуміти так, що ним охоплюються закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України й законів України [1]. Відмітимо, що дане рішення Конституційного Суду України можна оцінювати двозначно. З однієї сторони, воно було першим

офіційним тлумаченням цього терміну. Як зазначає Г.І. Дутка, «слід зауважити, що це рішення має величезне значення не тільки для законодавства про працю, але й для інших галузей, а також для української юридичної науки...» [2]. З іншого боку, дане рішення Конституційного Суду України фактично стало на позицію розширеного тлумачення поняття «законодавство» як системи нормативних актів, що приймаються вищими органами державної влади, проте дає підстави для неоднозначного розуміння цього терміну.

Так, в Україні поняття «законодавство» трактують як: 1) систему законів України, що формується Верховною Радою України як єдиним органом законодавчої влади. До цієї категорії також належать міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України шляхом прийняття закону про ратифікацію відповідного договору; 2) в широкому значенні – систему законів та інших нормативних актів, що приймаються Верховною Радою України та вищими органами державної влади, – постанови Верховної Ради, укази і розпорядження Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України. Ці акти розвивають, конкретизують відповідні закони і не мають їм суперечити. Юридична сила таких нормативних актів визначається компетенцією державного органу, який приймає відповідні акти; 3) у найширшому значенні – система законів і постанов Верховної Ради України, указів і розпоряджень Президента України, постанов, декретів і розпоряджень Кабінету Міністрів України, а також нормативних актів міністерств і відомств, місцевих рад та місцевих державних адміністрацій [3, с. 8–9].

Зурахуванням вищевикладеного, запропонуємо власне бачення стосовно системи нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави.

Зазначимо, що в Україні єдиним джерелом права є нормативно-правовий акт, судового прецеденту та звичаю в українській юридичній практиці не існує. Таким чином, пропонуємо розглядати систему нормативно-правових актів у сфері про-

тидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави на п'яти рівнях, яку можна представити наступним чином:

- Конституція України;
- закони України;
- укази та розпорядження Президента України;
- постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України;
- нормативні акти міністерств і відомств.

На першому рівні, безумовно, знаходиться Конституція України, яка являється основоположним нормативно-правовим актом у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави [4].

Так, відповідно до ст. 17 Конституції України, захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом [4].

Що стосується власне протидії злочинності, то в ст. 116 Конституції України знаходимо лише посилання, що Кабінет Міністрів України здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю [4]. Слід зазначити, що в Конституційному договорі між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України діяли схожі за змістом норми [5]. Також, аналогічна норма закріплена і в законі України «Про Кабінет Міністрів України» [6].

На другому рівні системи нормативно-правових актів України у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави знаходяться закони України – нормативно-правові акти, прийняті Вер-

ховною Радою України, в яких відображені основні норми діяльності державних органів і структур, їх завдання, напрями діяльності, функції та повноваження.

За останні роки в Україні розроблено чимало актів стратегічного планування, спрямованих на протидію злочинності. Тим не менш, попри очевидну ефективність держави у забезпеченні стратегічних засад контролю за злочинністю, питання розробки нової стратегії протидії організованій злочинності, в тому числі транснаціонального характеру, а також нового закону, який би не тільки формулював окремі організаційні та правові основи такої протидії, а й конкретно визначав її сферу та принципи, систему загальносоціальних і спеціально-кримінологічних заходів, а також інші концептуальні засади запобігання та протидії організованій злочинності з урахуванням сучасних тенденцій, викликів та загроз, все ще залишаються невирішеними. Чинний закон України № 3341-XII від 30 червня 1993 року «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» (далі – Закон) [7], поряд із кримінальним, кримінальним процесуальним, оперативно-розшуковим, антикорупційним та іншим законодавством, є складовою частиною системи нормативно-правового забезпечення діяльності з протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави. Однак, натепер цей Закон, неодноразово змінюваний та доповнюваний, не може бути визнаний таким, що відповідає сучасним політичним, економічним та правоохоронним потребам у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави. Він «не встигає» за динамікою національних та світових суспільних процесів, динамікою реформування багатьох напрямів розвитку держави та суспільства в Україні, насамперед системи правоохоронних та судових органів, прийняття низки нормативно-правових актів, які регулюють діяльність державних органів, пов'язану з протидією організованій злочинності, корупції, легалізації (відмиванню) незаконних доходів тощо.

Відповідно до ст. 4 Закону, законодавство про боротьбу з організованою злочинністю базується на Конституції України і включає цей Закон, Кримінальний і Кримінальний процесуальний кодекси України, закони України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Про прокуратуру», інші закони, міжнародно-правові угоди, учасником яких є Україна [7]. Водночас, в приписах Закону відсутні будь-які посилання на транснаціональну організовану злочинність.

В Кримінальному та Кримінальному процесуальному кодексах України, законах України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про контррозвідувальну діяльність» також відсутні норми, в яких застосовується термін «транснаціональна організована злочинність», проте вказані акти є основою для здійснення правоохоронними органами діяльності з протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави [8; 9; 10; 11].

В свою чергу, закон України «Про Національну поліцію» до завдань органів поліції відносить протидію злочинності [12]. Закон України «Про Службу безпеки України» до завдань Служби безпеки України відносить попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [13], а закон України «Про прокуратуру» до завдань органів прокуратури відносить координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності [14].

В законах України «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Державне бюро розслідувань», «Про Бюро економічної безпеки України» визначено організаційно-правові основи діяльності цих правоохоронних органів в сфері протидії кримінальним правопорушенням, які віднесені до їх підслідності [15; 16; 17]. Безумовно, що кримінальні правопорушення, підслідні вказаним органам, можуть вчинятися в організованих формах на шкоду економічним інтересам держави та мати транснаціональний характер. Таким

чином, такі нормативно-правові акти ми впевнено можемо віднести до складових елементів системи національного законодавства у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави.

Особливе значення для дослідження даної проблематики має Закон України «Про протидію торгівлі людьми», прийнятий 13.04.2012, згідно з яким центральні органи виконавчої влади відповідно до визначених у встановленому порядку повноважень у сфері протидії торгівлі людьми здійснюють заходи, спрямовані на попередження, виявлення та розкриття злочинів торгівлі людьми, у тому числі тих, що мають характер транснаціональної організованої злочинності [18]. Так, вперше на законодавчому рівні легалізується термін «транснаціональна організована злочинність», як окремий вид злочинності.

Заслугує на увагу також закон України «Про розвідувальні органи України», який втратив чинність у 2020 році, в якому констатувалося, що розвідувальні органи беруть участь у боротьбі з тероризмом, міжнародною організованою злочинністю, незаконним обігом наркотичних засобів, незаконною торгівлею зброєю і технологією її виготовлення, незаконною міграцією у порядку, визначеному законом. Крім того, вони мають право проникати в міжнародні терористичні, злочинні групи чи організації, а також організації, що здійснюють підривну діяльність проти України, з метою запобігання чи припинення їхньої протиправної діяльності та встановлення осіб, які їм сприяють [19]. Зазначимо, що у цьому законі вживався термін «міжнародна організована злочинність», який по суті є синонімічним до транснаціональної організованої злочинності.

В новому законі України «Про розвідку» знаходимо схожі за змістом норми. Так, серед основних функцій розвідувальних органів України є участь у боротьбі з тероризмом, протидії розвідувально-підривній діяльності проти України, транснаціональній організованій злочинності та іншій злочинній діяльності, що становлять зовнішню загрозу національній безпеці України. Також, при виконанні розвідувальних (спеціальних) завдань, співробітники

кадрового складу та особи, залучені до конфіденційного співробітництва, в інтересах забезпечення національної безпеки і оборони можуть виконувати заздалегідь затверджені керівником розвідувального органу розвідувальні (спеціальні) завдання, у тому числі перебуваючи у складі терористичних чи інших злочинних організацій, транснаціональних організованих злочинних груп, інших організацій, що створюють зовнішні загрози національній безпеці України [20]. Констатуємо, що у даному законі уже застосовуються терміни «транснаціональна організована злочинність» та «транснаціональні організовані злочинні групи».

До вказаної групи нормативно-правових актів також відносимо закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України», в якому зазначено, що Рада національної безпеки і оборони України координує і контролює діяльність органів виконавчої влади з протидії корупції, забезпечення громадської безпеки та боротьби із злочинністю з питань національної безпеки і оборони [21] та закон України «Про національну безпеку України», де визначено, що Міністерство внутрішніх справ України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері протидії злочинності; Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує протидію злочинності; Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, призначеним для виконання завдань із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань, організованих злочинних груп та організацій; Служба безпеки України здійснює контррозвідувальний захист державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності, оборонного і науково-технічного потенціалу, кібербезпеки, інформаційної безпеки держави, об'єктів критичної інфраструктури [22].

На третьому рівні знаходяться нормативно-правові акти Президента України, які є обов'язковими для виконання на

всій території України. В якості предмета регулювання виступають основні напрями забезпечення протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави.

Одним із таких нормативно-правових актів є Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 «Про Стратегію національної безпеки України»», відповідно до якого для системного захисту України від загроз національній безпеці необхідним є розвиток сектору безпеки і оборони. Для цього Україна забезпечить системність реформування Національної поліції України, посилить кримінальну поліцію та органи досудового розслідування, зокрема у сфері боротьби з організованою і транснаціональною злочинністю [23]. Отже, у даному указі акцентується увага на необхідності покращення роботи органів поліції в напрямку протидії транснаціональній злочинності.

Також, в Указі Президента України «Про затвердження Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2017 рік» констатується, що продовжується перетворення колишньої моделі підрозділів боротьби з кіберзлочинністю на новітній орган правозахисного призначення – Департамент кіберполіції Національної поліції України, який за своїми технічними та професійними можливостями матиме змогу миттєвого реагування на кіберзагрози, а також відповідно до кращих європейських та світових стандартів проводитиме міжнародну співпрацю зі знешкодження транснаціональних злочинних угруповань у цій сфері. Крім того, зазначено, що метою розвитку Державної прикордонної служби України є посилення її ролі у протидії транскордонній і транснаціональній злочинності [24]. Зауважимо, що у вказаному указі вживається конструкція «транснаціональні злочинні угруповання», яка на даний час не має законодавчого тлумачення, оскільки чинний Кримінальний кодекс України визначає лише дві форми організованої злочинності – організована група та злочинна організація [8].

Схожа конструкція застосовувалась в Указі Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони

України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» (Указ втратив чинність на підставі Указу Президента № 121/2021 від 25.03.2021), в якому зазначалось, що серед основних завдань Служби безпеки України у секторі безпеки та оборони є викриття і протидія транснаціональним та міжрегіональним організованим злочинним угрупованням, боротьби з проявами організованої злочинності у різних сферах (з подальшою поетапною оптимізацією у визначеному законодавством порядку повноважень Служби безпеки України у цій сфері) [25].

До вказаної групи нормативно-правових актів також прямо відноситься Указ Президента України від 26.02.2007 № 144/2007 «Про Положення про Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби з організованою злочинністю». Відповідно до вказаного положення, серед головних завдань Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю є виявлення та дослідження основних тенденцій щодо транснаціональної організованої злочинності, загроз і ризиків у цій сфері для розвитку суспільно-політичних та соціально-економічних процесів в Україні [26].

Цікавим з точки зору дослідження даної проблематики є також Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24.04.2009 «Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України», в якому констатується, що серед загроз міжнародній безпеці і миру є діяльність транснаціональної організованої злочинності [27].

Отже, в указах Президента України містяться лише окремі посилення на явище «транснаціональна організована злочинність», без його тлумачення, специфіки злочинної діяльності, в тому числі на шкоду економічним інтересам держави, а лише акцентується увага на його небезпеці, тенденціях розвитку у різних сферах та необхідності вжиття відповідних заходів реагування.

До четвертого рівня відносяться нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України. Кабінет Міністрів України на основі та на виконання Конституції і законів

України, актів Президента України, видає обов'язкові для виконання постанови і розпорядження. Акти Кабінету Міністрів України нормативного характеру у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави видаються у формі постанов, з організаційно-розпорядчих та інших поточних питань – у формі розпоряджень.

Слід зазначити, що постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, які в тій чи іншій мірі регламентують або мають вплив на організацію протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави, незважаючи на відсутність в їх текстах дефініції «транснаціональна організована злочинність», є доволі багато.

Так, наприклад, заслуговує на увагу постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220 «Про Національне центральне бюро Інтерполу», відповідно до якої взаємодія правоохоронних органів України з компетентними органами зарубіжних держав щодо вирішення питань боротьби із злочинністю, що має транснаціональний характер або виходить за межі країни, здійснюється лише через Національне центральне бюро Інтерполу [28].

Також, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р «Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю» визначено напрями розвитку системи боротьби з організованою злочинністю, в тому числі транснаціонального характеру та механізми реалізації державної політики у відповідній сфері в сучасних умовах [29].

До п'ятого рівня нормативно-правових актів у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави відносимо нормативно-правові акти міністерств і відомств, в тому числі міжвідомчі.

Зауважимо, що чисельність таких нормативно-правових актів є надзвичайно великою, а їх переважна більшість видається правоохоронними органами. Крім того, частина з таких актів мають гриф обмеженого доступу до інформації, оскільки, в основному, стосуються внутрішньої службової діяльності відповідних органів та підрозділів.

Особливість даного виду нормативно-правових актів полягає у тому, що міністерства та відомства й інші органи виконавчої влади можуть видавати власні акти, які містять норми права, у випадках і в межах, передбачених законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України. Саме тому відомчі нормативно-правові акти не усувають недоліків нормативно-правового забезпечення протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави, а лише конкретизують наявні положення, що містяться в актах вищої юридичної сили.

Призначенням відомчої нормотворчої діяльності у даній сфері є: детальне правове регулювання існуючих в конкретній сфері життєдіяльності суспільних відносин; формування нових відносин, які є неврегульованими на даний момент, але бажані і необхідні для забезпечення діяльності; ліквідація правових відносин, які є застарілими та ускладнюють забезпечення діяльності.

Ще однією характеристикою відомчих нормативно-правових актів є їхня подвійна спрямованість: зовнішня і внутрішня. Перша полягає у тому, що відомчі нормативно-правові акти адресуються громадянам та громадським організаціям у конкретній сфері життєдіяльності, а друга передбачає регулювання відносин зсередини суб'єкта забезпечення протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави. На наше переконання, в процесі становлення правової держави зовнішня нормотворча діяльність зазначених суб'єктів забезпечення повинна поступово обмежуватися і скорочуватися, оскільки це сприяє посиленню гарантій захисту від можливого свавілля відомчих амбіцій.

Спробуємо розглянуто окремі з вказаних нормативно-правових актів, які, на нашу думку, є найбільш практично застосовувані.

Так, заслуговує на увагу Наказ Міністерства внутрішніх справ України та Центрального управління Служби безпеки України від 10.06.2011 № 317/235 «Про затвердження Інструкції про взаємодію правоохоронних органів у сфері

боротьби з організованою злочинністю», який визначає порядок взаємодії підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України та Служби безпеки України під час виконання покладених на них законодавством завдань у сфері боротьби з організованою злочинністю. Відповідно до вказаного наказу основними формами взаємодії між вказаними органами є: проведення спільного аналізу стану, структури організованої злочинності, причин і умов, що сприяють діяльності організованих груп, прогнозування тенденцій поширення організованої злочинності; обмін оперативною інформацією, що становить інтерес для боротьби з організованою злочинністю; розроблення й реалізація спільних програм, планів у сфері боротьби з організованою злочинністю; проведення узгоджених оперативно-розшукових, профілактичних та інших заходів; підготовка й проведення спільних колегій, нарад тощо [30].

Також, важливим з практичної точки зору є міжвідомчий наказ від 17.08.2020 № 613/380/93/228/414/510/2801/5 «Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол», який визначає порядок використання правоохоронними органами інформаційної системи Інтерпол. Однією із цілей міжнародного співробітництва з використанням інформаційної системи Інтерполу є ідентифікація загроз, організованих груп та злочинних організацій, тенденцій розвитку злочинності [31].

Висновки і пропозиції. Необхідно констатувати, що існує беззаперечна актуальність в удосконаленні системи національного законодавства у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності на шкоду економічним інтересам держави, яка потребує уваги законодавців, правоохоронців та представників наукової спільноти до цього процесу. Дослідницька перспектива має бути зосереджена, серед іншого, на таких важливих проблемах, як:

- чітка регламентація в нових законах повноважень спеціалізованих суб'єктів

протидії без зайвого дублювання положень іншого законодавства;

- формування термінологічного апарату, концепції спеціально-кримінологічного та профілактичного впливу на злочинні суб'єкти;

- визначення засад державного та громадського контролю за діяльністю з протидії даному виду злочинності;

- обмеження зовнішньої нормотворчої діяльності суб'єктів протидії.

Список використаної літератури:

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну «законодавство»): Рішення Конституційного Суду України від 09.07.1998 № 12-рп/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98#Text> (дата звернення 20.01.2023).
2. Дутка Г. І. Закон у системі нормативно-правових актів України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2003. 185 с.
3. Суходубова І. В. Стабільність і динамізм законодавства: поняття, співвідношення, засоби забезпечення: монографія. Харків: Право, 2016. 228 с.
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.01.2023).
5. Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України: конституційний договір від 08.06.1995 № 1к/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.01.2023).
6. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення 20.01.2023).
7. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1996 № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення 20.01.2023).
8. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2005 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 20.01.2023).
9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 20.01.2023).
10. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення 20.01.2023).
11. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26.12.2002 № 374-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15#Text> (дата звернення 20.01.2023).
12. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 20.01.2023).
13. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення 20.01.2023).
14. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення 20.01.2023).
15. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення 20.01.2023).
16. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення 20.01.2023).
17. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення 20.01.2023).
18. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text> (дата звернення 20.01.2023).
19. Про розвідувальні органи України: Закон України від 22.03.2001 № 2331-III (втратив чинність 24.10.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2331-14#Text> (дата звернення 20.01.2023).
20. Про розвідку: Закон України від 17.09.2020 № 912-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20> (дата звернення 20.01.2023).

21. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998 № 183/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.01.2023).
22. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 20.01.2023).
23. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення 20.01.2023).
24. Про затвердження Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2017 рік : Указ Президента України від 08.04.2017 № 103/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/2017#Text> (дата звернення 20.01.2023).
25. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» : Указ Президента України від 04.03.2016 № 92/2016 (втратив чинність 27.03.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#Text> (дата звернення 20.01.2023).
26. Про Положення про Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби з організованою злочинністю : Указ Президента України від 26.02.2007 № 144/2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/144/2007#Text> (дата звернення 20.01.2023).
27. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України» : Указ Президента України від 24.04.2009 № 435/2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435/2009#Text> (дата звернення 20.01.2023).
28. Про Національне центральне бюро Інтерполу : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-93-%D0%BF#Text> (дата звернення 20.01.2023).
29. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 20.01.2023).
30. Про затвердження Інструкції про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю : Наказ Міністерства внутрішніх справ України та Центрального управління Служби безпеки України від 10.06.2011 № 317/235. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0822-11#Text> (дата звернення 20.01.2023).
31. Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол : Наказ МВС, ОГП, НАБУ, СБУ, ДБР, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 17.08.2020 № 613/380/93/228/414/510/2801/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text> (дата звернення 20.01.2023).

Khoronovskyi O. System and characteristics of national legislation in the field of countering transnational organized crime to the harm of the state economic interests

The article proposes the construction of a 5-level system of national legislation in the field of combating transnational organized crime to the harm of the state economic interests of the, which consists of the following levels: the Constitution of Ukraine, laws of Ukraine, decrees and orders of the President of Ukraine, resolutions and orders of the Cabinet of Ministers of Ukraine, normative acts of ministries and departments. It was concluded that the Law of Ukraine «On the organizational and legal basis of combating organized crime» cannot be recognized as meeting modern political, economic and law enforcement needs in the field of countering transnational organized crime to the harm of the state economic interests. It is noted that this law «does not keep up» with the dynamics of national and global social processes, the dynamics of reforming many areas of development of the state and society in Ukraine, primarily the system of law enforcement and judicial bodies, the adoption of a number of normative legal acts that regulate the activities of state bodies, associated with combating organized crime, corruption, legalization (laundering) of illegal income, etc. Attention is focused on the Law of Ukraine «On combating human trafficking», which for the first time at the legislative level legalizes the term «transnational organized

crime» as a separate type of crime. The main areas of improvement of the system of national legislation in the field of combating transnational organized crime to the harm of the state economic interests of the are highlighted, in particular: clear regulation in the new laws of the powers of specialized countermeasures subjects without unnecessary duplication of the provisions of other legislation; formation of the terminological apparatus, the concept of special criminological and preventive influence on criminal subjects; determination of the principles of state and public control over activities to combat this type of crime; restrictions on the external legal-making activity of counteraction subjects.

Key words: *legislation, normative legal acts, law enforcement bodies, subjects of combating, state authorities, activity control.*